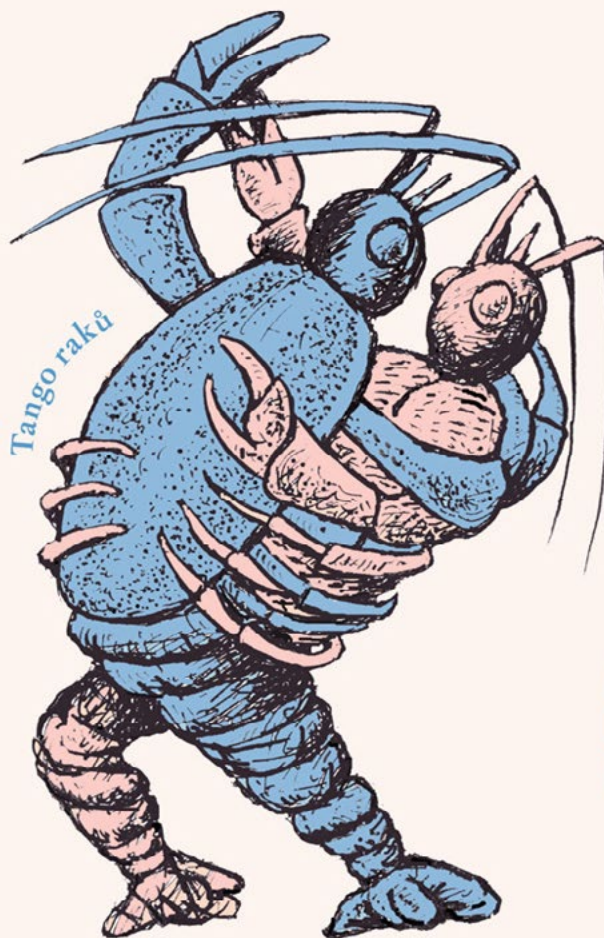

Ilustrace Jiří Slíva

**KDYŽ SPOLU ZVÍŘATA CHODÍ
VAŠEK VAŠÁK**

Když spolu zvířata chodí

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.xyz.cz

www.albatrosmedia.cz

Vášek Vašák

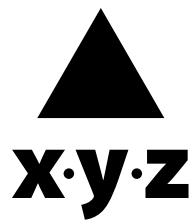
Když spolu zvířata chodí – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

KDYŽ SPOLU ZVÍŘATA CHODÍ

Texty Vašek Vašák

Ilustrace Jiří Slíva

MUFLON:

Zatím ještě neoperoval

Když si odmyslíme, že je muflon v podstatě ovce, může nám připomínat čerta. Hlavně dětem, které mívají bujnou fantazii. Ve skutečnosti je to tvor, který by se pořád pral.

Už jako čerstvě narozený beránek si hledá muflon záminku, aby mohl do svého kamaráda trknout. Nebo do něj aspoň vrazit. Ospravedlňuje to tím, že si upevňuje postavení ve stádu. To většinou vede stará, zkušená funkcionářka, která se pozná podle bílé hlavy a přísného vystupování. Je to taková klasická třídní učitelka. Od října do listopadu mají mufloni na programu říji. Přestože se na ni celý rok těší, probíhá u nich většinou – na rozdíl od jelenů – bez řečí a zbytečného řevu.

Pokud si myslí dva samci na stejnou samici, nehádají se a řeší souboj podobně jako hokejisté v NHL, bodyčky (nebo jak se anglicky říká – hity). Poodstoupí dvacet třicet kroků, předkloní hlavy, pak se proti sobě rozběhnou a vši silou jimi do sebe drcnou. Nikdo z nich přitom neuhne. To opakují, dokud jeden z dvojice neustoupí, nebo z něj není úplný magor. Jsou to prý takové rány, že prakticky všichni samci během říje prodělají otřes mozku.

Paní Muflonová vše zpovzdálí pozoruje a pomocí chytrého telefonu uzavírá sázky na budoucího otce svého dítěte, aby z toho aspoň něco měla. Drtivá většina tatků totiž odmítá přispívat na děti.

Porod se odehrává v březnu nebo dubnu a za necelý měsíc jsou mláďata relativně samostatná. Nejčastěji si spolu hrají na maminku a tatínka, vzájemně se honí, vyskakují do výšky všema čtyřma nohama současně (nejšikovnější předvádějí ve vzduchu i dvojité axely) a samečci, jak už jsem zmínil, se od rána do večera provokují a vrážejí do sebe.

ZAJÍMAVOSTI

Některé prameny uvádějí, že se u nás první mufloni objevili na Hluboké, jiné zmiňují Opočno, tak si vyberte.

Mufloni se dožívají dvanácti až dvaceti let.

Roční odstřel v ČR činí 7 500 kusů zvěře.

Starší samci mívají na bocích bílé skvrny, řečené čabraky.

Zvěřina z beranů ulovených v době říje silně páchne.

Pokud jde o zvuky, které vydávají, projevují se krátkým, hlasitým bečením a při vzrušení ostrým syknutím. Jinak mlčí. Hlavně samci. Někdy ovšem s významným podtextem.

Muflon je společenské zvíře. Denně chodí do divadla, do kina a na koncerty vážné hudby, při nichž stojí u pódia a pogueje (klátí hlavou do rytmu). Rád se nechává vidět i na VIP akcích.

Zdravější je pro něj pobyt na kamenitém nebo skalnatém povrchu, o něž si může obrušovat neustále dorůstající kopýtka. V měkké trávě mu přerůstají „nehty“, což pak má za následek, že kulhá, a to je na večírcích společensky nepřijatelné. Kulhání má povoleno jen pan prezident.

A ještě jedna zajímavost. Stádo asi čtyřiceti muflonů je už řadu let vyhledávanou atrakcí Kunratického lesa. A jelikož mají krmelec v blízkosti IKEM, stává se, že courají v družném hovoru po areálu. Jeden starší samec navíc čas od času vnikne nepozorován dovnitř, převlékne se do bílého pláště a tváří se jako doktor Štrosmajer. Zatím prý ale ještě neoperoval.

UŽOVKA:

Hysterka

Užovky, které se nám tady plazí, nejsou jedovaté. Tudíž nás nemůžou uštknout, jen kousnout, což jim můžeme oplatit.

Když zaženeme užovku do úzkých – třeba nějakým obtížným matematickým příkladem – brání se až hysterickým chováním. Hlasitě syčí, zplošťuje tělo, nafukuje krk, zuřivě sebou mrská a snaží se nás zastrašit. Pokud trváme na svém, otočí se břichem vzhůru, vyplázne jazyk a nechá ho volně viset z tlamy. Aby co nejvíc připomínala chcíplotinu, obrátí ještě oči v sloup a vypustí smrdutý sekret.

Častým dotazem bývá, jak ji rozeznáme od zmije. Většina z nás se domnívá, že správná zmije má mít na zádech klikatou čáru. Jsou však i nedisciplinovaní plazové, kteří čáry na zádech nenosí. Naopak se najdou servilní užovky, které se po zmijích opičí a černý blesk na zádech mají. Odborníci radí, podívat se oběma na zorničku. Zmije ji má svislou, kdežto užovka kulatou. Jenomže ani jedna vám, mrška, nepostojí.

Jakmile se užovky na jaře probudí, hromadně se svlékají. Jelikož se jim v té době taky vzbouří hormony, začínají se okamžitě poohlížet po nevěstě. Hovořím o samcích. A protože je to napadne všechny, stává se, že se jich sejde u jedné krasavice víc, takže se vzájemně odstrkují, aby dosáhli lepší výchozí pozice. Vítěz v přetlačované nakonec předá samici to, co od něj očekává, a ta si hledá místo, kam by snesla jejich děti. Tak je to jednoduché.

A ještě něco. Víte, proč had vyplazuje jazyk? Jednak nás tím provokuje, ale hlavně mu funguje jako nos. Při kmitání jím nasaje různé pachy, a jakmile ho schová zpět do huby, zmáčkne

ZAJÍMAVOSTI

Užovky jsou nejpočetnější
čeledí hadů – je známo
minimálně 1860 druhů a asi
300–305 rodů.

Zmije je menší než užovka.
Průměrně měří půl metru,
zatímco užovka obojková
dosahuje délky přes
jeden metr, což se zmiji
nepovede ani za nic. Užovčí
rekord je 205 centimetrů.
Dožívá se až 3 let.

Pohanští Slované a Baltové
věřili, že užovka obojková
je had s korunkou, který
přináší do domu štěstí.

Užovka stromová prý
ochránila před epidemií
starověké město. Díky tomu
se stala symbolem římského
boha lékařství Aeskulapa
(podle jiné teorie se kolem
hole neomotává had, ale
parazit vlasovec medinský).

Šplhání jí umožňují
šupiny na břiše.

se na patře automaticky enter a hádě se během okamžiku dozví, jestli
před ním stojí dobrák, nebo lump.

A víte, že bych to taky bral?

Škoda, že nemám na patře enter.

TETŘEV:

Nejraději odšpuntovává lahev

Když řekne Maďar fajdkakas, nemyslí tím nic neslušného, ale - dáte se podat? Tetřeva hlušce. Fakt.

Nejzajímavějším obdobím v životě tetřevů je tokání. Na místo, kde ho provozují, přicházejí už večer pěšky. Když dorazí, s hlasitým plácáním se vynesou na větev, kde pak pronikavě *vržou* a *krkají*. Není to sice slušné, ale to jim je fuk.

Vlastní tokání přichází na řadu až po rozednění. Tetřev napřed volně svěsí křídla a pak roztáhne a vztyčí ocas. To prý u nevěst zabírá. Poté přichází na řadu *pukání*. Pokud si ho neumíte představit, zkuste vyloudit zvuky „t-k, t-k, t-k“, které se zrychlují a přechází do efektního trylku. Jakmile je dotrylkováno, ozve se zvuk napodobující odšpuntování lahve, čímž se samicím naznačuje, že bude důvod k oslavám. Poslední fáze připomíná broušení kosy. Trvá jen pět vteřin a během nich je tetřev téměř hluchý. Zavře slastně oči, zvrátí hlavu dozadu a přitom mu ucpou zvukovody tělíska, která ho chrání před ohluchnutím. Celou píseň o čtyřech slokách ještě pro velký úspěch několikrát zopakuje.

Tetřevi senioři dělají ve svém představení zkušeně přestávky a z větve přitom bedlivě sledují, jsou-li už pod stromem slepice, aby se nenamáhali zbytečně.

Jakmile nevěsty ženichovi odpoví slovy: „Gok, gok“, která by se dala volně přeložit, jako: „Dělej, vole!“ slétne tetřev mezi ně a zkontroluje jim zdravotní průkazy. Poté se před nimi začne natřásat, tančit a jukat tu ze země, tu zpoza pařezu.

Jeho exhibici neponechají bez povšimnutí ostatní samci, kteří se na něj vrhnou, tloučou ho křídly a potupně mu vyškubávají peří.

ZAJÍMAVOSTI

Tetřeví námluvy prý vedly ke vzniku lidového tance Schuhplattleru, respektive jeho předchůdce Balztanzu.

V severských zemích prý považovali tetřeva za ptáka horských bůžků.

Od roku 1940 se stav tetřevů u nás výrazně snížil a od roku 1996 je tu celoročně hájen, 90 % populace žije na Šumavě.

Jeho přirozeným nepřítelem je liška, kuna a turistický ruch.

Ve světě jsou známy čtyři druhy, které obývají od Španělska po Čínu: tetřívka obecná a kavkazský a tetřev hlušec a černožobý; v Evropě žije až 1 milion párů.

Jestliže ho rozhodčí přesto vyhlásí vítězem, obchází tetřev vítězoslavně své konkurenty a přitom je častuje urážkami.

Pokud mu zbude ještě trochu sil, nechá se přesvědčit slepicemi, aby splnil svou otcovskou povinnost. Ty pak pro jistotu pokračují užít si ještě s jiným oškubaným samcem.

Mláďata, která se jim narodí, jsou v prvních dnech náchylná k promoknutí a prochladnutí, takže je halí do malých, roztomilých pláštěnek.

V minulosti byl u nás tetřev hlušec běžným ptákem. Dnes je na pokraji vyhynutí. O to cennější bylo, když ho ornitologové zvolili Ptákem roku 2012.

Jakmile se to dozvěděl, plakal dojetím a už během předávání výroční ceny předváděl pořad dokola třetí sloku své oblíbené písničky, která končí odšpuntováním lahve. Večer pak bylo spatřeno několik ptáků, jak se po zavírací hodině motají cestou k lesu. Budiž jim to přáno.

DANĚK:

Zamindrákováný jelen

Na hlavě má něco jako lopatky na uhlí, jen s nimi nemá co nabírat. Kromě větru. V případě, že ale fouká moc silný, otáčí mu nechtěně hlavou. Přesto je na ně pyšný.

Na rozdíl od bratrance jelena, kterému celý život závidí, až z toho má mindrák, nemá daněk rád les. Radši vyhledává otevřené mýtiny. Asi aby každý viděl, jaký je krasavec – což byl ostatně jeden z důvodů, proč ho člověk vůbec začal chovat.

Po většinu roku se pohybují samci v mládeneckých a samice v mateřských partičkách. Daňci mají jelenům skutečně co závidět. Nejen mohutnější postavu a rozsochatou ozdobu hlavy, ale i hlasité troubení, proti němuž působí jejich chraplavé *rochání* jako přenos z laciného tranzistoráku. Abychom daňkům lépe porozuměli, vysvětleme si nejdříve zvuky, jež vydávají. Na nebezpečí upozorňují *bekáním*. Nejčastěji se toho úkolu ujímá *Bekota*. Při kontaktu se svými dětmi používají maminky *mekání* (proto jim samci posměšně říkají *Mekoty*) a mláďata odpovídají *pískáním* (tudíž jsou pro ně *Písklata*).

Jakmile shodí daněk lopatky, hledá si nějaké příhodné místo pro plození dětí. Anebo radši hned dvě. Při přecházení z jednoho na druhé však může narazit na jiné zájemce. V takovém případě se do sebe vzájemně zaklesnou parožími a přetlačují se, protože to viděli u jelenů. Daňčí specialitou je přetlačovaná ve třech. Teprve až se budoucí otcové unaví, rozejde se každý po své práci.

Jakmile uslyší samice *rochání*, kterým jim samci oznamují, že jsou připraveni, vydávají se na obhlídku, při níž je podrobí přísnému výběrovému řízení. Samci musí vyplnit řadu dotazníků a zodpovědět přitom nepříjemné otázky týkající se třeba vodění dětí do školky a podobně. Je to pro

ZAJÍMAVOSTI

První zmínky o výskytu daňků v českých zemích jsou z roku 1465, kdy byli chováni na Moravě v oboře u Podivice na Vyškovsku.

Od roku 1548 byli chováni také v Čechách v Královské oboře v Praze a v Poděbradech.

Až do konce 19. století pobývali v oborách (Hluboká, Lány, Žehušice, Opočno, Jabkenice, Březka, Veltrusy, Hukvaldy, Náměšť aj.), při přemnožení byli vypuštěni do volné přírody.

V současnosti jejich populace v ČR čítá okolo jedenácti tisíc kusů.

České slovo daněk je doloženo poprvé v 16. století a bylo převzato z latinského názvu dama, který má však asi keltský původ.

ně nedůstojné a stresující. Není divu, že v době říje ztrácejí až dvacet kilo váhy. Naštěstí, když neprojdou u jedné, chytí se u druhé.

Mláděta jsou velmi hravá a pořád na ně někdo musí dávat pozor. Pokud je v útlém věku něco vyděsí nebo překvapí, zalehnou a přitisknou se k zemi, takže na ně, prosím, nekřičte, ať z nich nevyrostou neurotičtí jedinci.

Jinak je daněk poměrně disciplinovaný tvor. Neloupe kůru stromů ani neokusuje jejich výhonky. Živí se převážně bylinami a trávou. Na podzim také sbírá kaštiny a žaludy, které však způsobně odnáší do sběru.

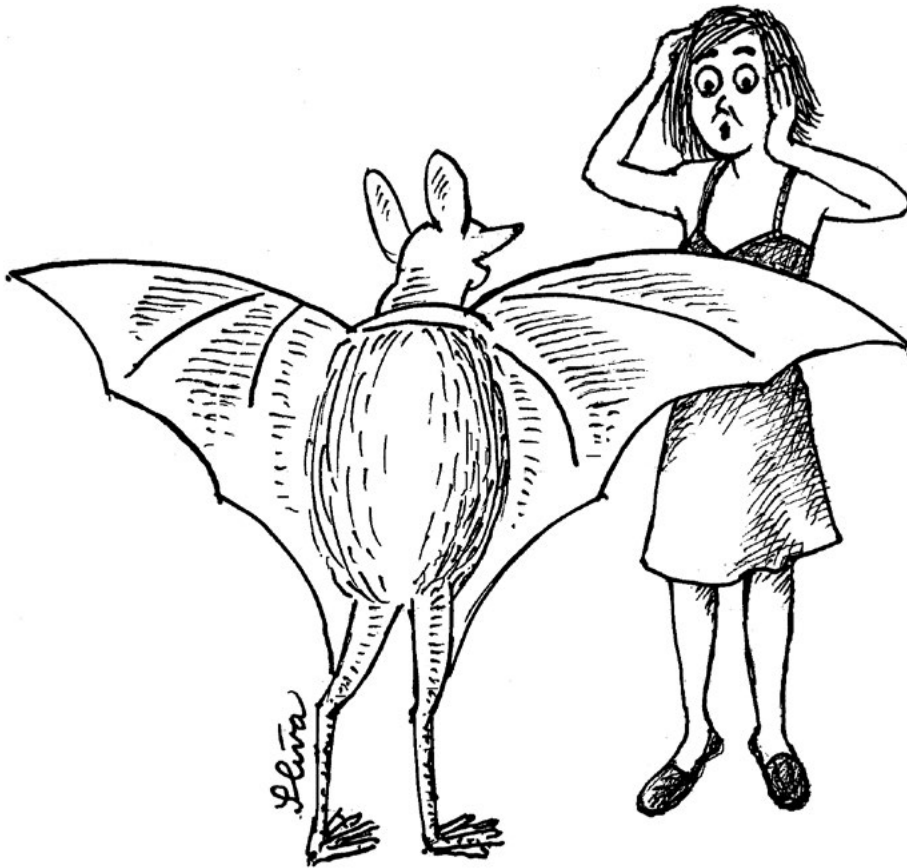
Abych ale daňky jen nechválil, musím na ně prozradit, že jsou dost líní, a aby si odpočinuli, občas zválí nějaké pole.

A na závěr jedna záhada. V antickém Řecku se tradovalo, že daňci si bez problémů poradí s jedovatými hady. Konkrétní zkušenost s tím prý měli na ostrově Rhodos. Jak toho ale daňci dosáhli, nikdo neví. Dokonce ani Wabi. A že ten se vyznal.

BATMAN

The Exhibitionist

NETOPÝR:

Fronta na pusinku

Vypadá jako zmenšený pohádkový drak. Lidi se netopýra tudíž většinou bojí a chovají k němu odpor. Jen Číňané tvrdí, že jim přináší štěstí.

Mezi létajícím zvířectvem mají netopýři pověst akrobatů. Umožňují jim to důmyslná „dračí“ křídla. Díky nim však vznikly i všelijaké mýty. Třeba, že se nám netopýři můžou zamotat do vlasů. Nemůžou. To by museli být úplně namol. Jenže to by zas mohli přijít o řidičák a pěšky jim to nejde.

Stejně tak je lichá obava, že když nám v noci vlítnou otevřeným oknem do bytu (což se může stát), okamžitě se na nás vrhnou a pijí nám krev. Naši netopýři se živí hmyzem. To by musela vypadat vaše paní, jako masařka, a to je nepravděpodobné. Krev nám pijí jiní živočichové. Třeba bezohlední sousedé.

Netopýři vidí jen černobíle a celý den visí hlavou dolů, což musí být otrava. Je to tak proto, že si kvůli složité konstrukci svých křídel nemůžou sednout.

Ožívají v noci. Nejdřív se ale musejí rozehrát. Dosahují toho třesením, což vypadá legračně. Pak se dlouze olizují, češou a masírují si blány. Jako první vylétají průzkumníci. Pokud nezjistí nic podezřelého, oznámí to ostatním, kteří okamžitě vyrazí. Zajímavé je, že vždy doleva. Přitom v letu hromadně čurají a kakají, aby pak nemuseli všichni najednou na WC.

Při lovu nabírají křídly jako podběráky veškerý větší hmyz, který jim přijde pod ruku. Ten si pak podávají do tlamičky. Gurmáni si ho ještě předtím osolí a opepří.

Pokud ale uvidíme netopýra s otevřenou pusou, nečeká na sousto, nýbrž nám chce něco říci a neví, že tak vysoké frekvence neslyšíme.

ZAJÍMAVOSTI

Netopýři se vyvinuli před 60 miliony let z předchůdců dnešních ježků a rejsků.

V Česku je 27 druhů netopýřů, nejčastěji je k vidění netopýr velký, který je jen o trochu větší než vlaštovka.

Dokážou létat až rychlostí 50 km/h a aby nespadli, když visí, mají kvůli tomu na nohách speciální šlachy.

Echolokace je navigace sluchem podle odrazů ultrazvuku, který vysílají (netopýr pestrý o frekvenci 20 kHz, vrápenec malý dokonce 110 kHz). Signál vydávají až 150× za sekundu.

Netopýři se však prezentují i slyšitelnými zvuky: švitořením, syčením, škrábáním, mlaskáním a pleskáním křídly.

Každý druh má jiný pach.

Páření poznají kluci podle toho, že se jim zvětšují na tvářích pachové žlázy. Bývá to na podzim. Pro holky je to signál, aby se postavily do fronty na pusinku. Někdy je to však pro ně trpká zkušenost, protože většina kluků jsou gayové. Jestliže má slečna štěstí na správnou frontu, ovine ji sameček křídly a okusuje krk, čímž jí dává na srozuměnou, že by měl zájem.

Holky si nechávají porod až na čas, kdy z toho budou mít větší rozum, až se umoudří počasí a až v televizi nepůjdou dobré filmy, což vychází napřesrok. V říjnu se stěhují do zimních úkrytů, kde postupně usínají.

Jakmile se na jaře probudí, vypadnou z domova a za čtvrt roku se už vracejí jako mámy. Samci do té doby mastí karty a častují se přitom nekorektními výrazy (naštěstí v neslyšitelných frekvencích).

Mamči pak na konci léta své potomky vyženou do světa. Stejně mají v té době myšlenky na něco úplně jiného. Ale o frontách na pusinku jsme už hovořili.

JESTŘÁB:

Pozor cestou od doktora

Je rád, když věci běží tak, jak mají. Na jejich správnost přesto raději dohlíží svým přísným, jestřábím okem.

Pokud neodpočívá a nevykukuje nenápadně z úkrytu, prolétává jestřáb nízko mezi stromy a poohlíží se po něčem k snědku. Nejčastěji má chuť na ptáčka. Budťo na holuba, protože mu není sympatický, nebo na drozda zpěvného, jehož repertoár ho irituje. Likviduje také nemocné jedince. Jakmile vidí, že jde veverka od doktora, hned jí klade všetečné otázky. Když je nouze, uloví i mršinu. Jestliže jste ale slyšeli, že sebral někomu na dvoře slípku, mohla to udělat jen paní Jestřábová. Její o polovinu menší choť by slepici neunesl.

Než se rozhodnou jít spolu k oltáři, musí se Jestřábovi napřed seznámit, to dá rozum, což se děje koncem zimy. Když si konečně plácnou, je z toho většinou vztah na celý život. Hnízdo si staví v korunách jehličnanů a jeho okraje zdobí zelenými proutky, které se mohou hodit na Velikonoce. Hnízd si budují v okolí několik, aby sousedi viděli, že na to mají.

Nejvíc se těší na zasnubní lety, jež přes rok pilně trénují. Zahájení umí lépe ona, on se vzápětí přidá. Zpomalenými údery křídel nejprve oblétnou domov, pak prudce vystoupají do oblak a poté se vrhají k zemi. Přitom hlasitě křičí, protože se bojí, aby nezapomněli včas nabrat výšku a neflákli s sebou do mechu a kapradí, což by je zřejmě bolelo. Tuto činnost mnohokrát opakují.

Když se shodnou na tom, že se už dostatečně vyblbli, zamíří do lesa, kde si v soukromí popovídají o dětech. Na vejcích sedí většinou ona, zatímco on jí nosí z fast foodu hamburgery. Občas ji na hnízdě vystřídá, aby si mohla trochu protáhnout brka. Jakmile se jim z vajec vyklubají jestřábčata, ještě pár dní je maminka zahřívá. Potom je oba střídavě krmí. Jíst přiborem je

ZAJÍMAVOSTI

Dožívá se až 19 let. V ČR žije zhruba 2000 párů.

V Evropě může být zaměněn s menším krahujcem obecným.

Nejostřejší vidění má na okrajích zorného pole.

Pohyb myši vidí i na tři kilometry.

Je ohrožený druh. Pokuta za jeho odstřel a nepovolený chov činí až milion korun nebo tři roky vězení.

V němčině je jestřáb Hühnerhabicht (lovec slepic), v polštině golebiarz (lovec holubů), v ruštině jastrab tětěrevjatnik (lovec tetřevků). Anglicky se mu nepochopitelně říká goshawk (zkrácená verze goosehawk – lovec hus), ačkoli husy zásadně neloví.

však učí pouze ona. Kdyby zahynula, umřely by s ní i děti, protože by se nenajedly. Táta by je to naschvál nenaučil.

U hnízda se ozývá jestřáb rychle se opakujícím „kekeke“ (pozor: neplést si s „brekekem“, tak se ozývá vodník). Mláděta něžně žadoní o potravu slovy „gík, gík, gík“, zatímco při akrobatickém letu křičí sameček „gaga“. Hudebně ladění jedinci mají povoleno volat „Lady Gaga“. Občas lze zaslechnout i zřetelné „hijé“. Jen si nejsem jist, jestli pozorovatele nepopletl vzdálený povel kočího. Kromě páření jestřáb spíš mlčí a relaxuje četbou foglarovek. Jeho oblíbený film pro pamětníky je Jestřáb kontra Hrdlička.

Kdybych ho měl charakterizovat, pak tím, že je neobyčejně silný a rychlý. A protože je také impulzivní a tvrdohlavý, dokáže prorazit kdejakou voliéru. A to jen proto, že ho třeba doma namíchla manželka a potřebuje si vybit vztek a dát s někým řeč. Jenže jeho pichlavý pohled obyvatele klece spíš popudí, takže se s ním hned pohádají. Jeho to tak dožere, že je ve finále přinese manželce k obědu. A je doma klid.

Jestřáby si oblíbili sokolníci. Má to však háček. V zajetí se obtížně rozmnožují – ptáci, ne sokolníci. Na truc! Lítat s koženým řemínkem a zvonečkem na noze, je ponižuje. Jsou přece dravci, ne kašpárči!

O jestřábovi se také říká, že je lekavý a zbrklý. Proto mu manželka raději neoznamuje radostnou novinu, že je v jiném stavu, za letu, ale až v hnízdě, aby to s ním nešvihlo. Jeho zbrkllost se pak projevuje tím, že jde v rozrušení umýt nádobí, přestože mají myčku. V každém případě je to nádherný, elegantní letec, což imponuje mnohým. Dokonce ho jeho paní občas podezírá ze záletů s povětrnými ženštinami. Všude je něco!

KRTEK:

Notorický žrout

Pokud jste ještě neviděli krtka, budete zklamáni. Není tak roztomilý jako na kresbách Zdeňka Milera a málokdy nosí kalhoty s kapsami.

Většinu svého života tráví krték pod zemí, kde si vystačí sám. K rýpání chodeb má uzpůsobené pacičky jako lopatky, těmi se i při chůzi odráží od stěn a díky tomu vyvine poměrně slušnou rychlost. Velmi dobře také plave. Zatímco samci si razí dlouhé, rovné chodby, samičky budují zásadně klikaté. To jsou věci!

Krték po většinu dne odpočívá ve své pracovně anebo žere. Vždycky ráno, v poledne a večer proběhne svou spleť chodeb a všechno, co tam zabloudilo, slupne. Červy, žížaly, slimáky, hraboše, rejsky, dokonce si troufne i na zmiji. Hlad krtka je neutišitelný, a když už nemůže, dělá si zásoby na horší časy.

Žížaly a ponravy neusmrtí, ale kousnutím do hlavy ochromí jejich nervové centrum, takže mu pak slouží na zimu jako živá konzerva. Jestliže ji ale nespořádá do jara, poraněné nervové centrum zregeneruje a konzerva mu uteče.

Pamatujte si, že slušně vychovaný krték do sousedního revíru neleze. Toto pravidlo však padá s příchodem Mezinárodního dne žen.

Jakmile samec ucítí vůni, kterou vylučují pachové žlázy samičky, uvine kytici a rozhodne se jí poblahopřát. Jsou známy případy, kdy se kvůli tomu trmácel i deset kilometrů! A teď si představte, že po takové štrapáci nenarazí na roztouženou krasavici, ale na jiné krtky, kteří se do něj okamžitě pustí. To už je pech.

ZAJÍMAVOSTI

Krtek evropský špatně vidí, ale slepý není. Na jihu Evropy však žije krtek slepý, který je skutečně nevidomý.

Cesta do krtkovy spížirny nebývá nahoře lemována krtinami, tudíž je nevětraná. Krtek mívá i tajnou chodbu, která vede do větší hloubky. V hlubších prostorách také přechkává zimu.

Není neobvyklé nalézt krtka albína, šesti nebo sedmibarevného, či dokonce lysého, s lesklou kůží.

V roce 1956 vznikl první televizní krtkův příběh – o tom, jak ke kalhotkám přišel. Celkem jich bylo přes 50.

V roce 2011 se stal Milerův krtek maskotem posledního letu raketoplánu Endeavour. Na palubu ho vzal astronaut Andrew Feustel.

Jestliže má krtek naopak štěstí, nedělá s tím žádné štráchy, a přestože se samička brání, přinutí ji, aby si to taky užila.

Za necelý měsíc se narodí čtyři až šest „fazolí“ (podle odborníků větší nejsou), které již od útlého věku projevují – stejně jako rodiče – nezřízenou žravost. Za pět týdnů se poprvé vydávají na exkurzi na povrch, kde se za radostného cvrlikání olizují, honí a perou. Pokud je přitom neslupne nějaký dravec, opouštějí za dalších čtrnáct dní rodné hnízdo a budují si vlastní podzemní domov.

Zahrádkáři se mnou asi nebudou souhlasit, ale krtek v podstatě není škůdce. Jednak spořádá denně kolem poloviny své váhy hmyzu, navíc – pokud mu ublížíte – můžete být potrestáni až padesátitisícovou pokutou.

Lepší je se s krtkem domluvit, i když připouštím, že to není zrovna schůdná varianta, protože je dost konzervativní a tvrdohlavý. Přesto bude pro vás výhodnější – než abyste mu dělali různé naschvály –, když mu za to, že se odstěhuje k sousedovi, něco slíbíte. Třeba kalhotky s kapsami. To už se osvědčilo.

Přece nezavraždíte jednoho ze dvou českých kosmonautů? Na Remka taky nečekáte před domem s rýčem v ruce!

BOBR:

Jak se plní bobřík mlčení

Možná to tak nevypadá, ale tento roztomilý vodní chlupáč váží víc než dospělá srna, což dotyčná těžko nese.

Znáte srny...

Jako pro správného hlodavce jsou pro bobra důležité jedničky – zuby, kterými ohryzává kmeny stromů. Když jsem se ho ptal, jaký největší dosud užil, chlubil se průměrem sedmdesát centimetrů. Možná si dělal srandu, protože si své bydlení staví z daleko tenčích. Na druhou stranu rybáři, který se s ním chtěl vyfotit, se zakousl do nohy, takže na tom třeba něco bude.

Bobr má rád vodu a je v ní od rána do večera. Aby mu leckam nenateklo, naučil se zavírat pus, uši i oči. Pod vodou vydrží dvacet minut.

Každý správný bobr má v šatníku hustý kožíšek, který ho chrání před chladem. Charakteristický je jeho placatý ocas (který vypadá, jako by mu ho přejel tank), jímž kormidluje a slouží mu i jako opora, pokud se chce rozhlédnout po kraji, a plácá jím výhrůžně do vody, když zjistí, že se děje něco, co by se dít nemělo.

Jinak moc zvuků nevydává. Drží totiž bobříka mlčení. A to i přesto, že důvodů, aby se ozval, má určitě dost. Mimochodem, věděli jste, že je mezi bobry nejméně rozvodů? Důvodem není citová závislost na partnerovi, nýbrž nemovitý majetek. Bobři se bez pomocníka v domácnosti neobejdou, tak ho nemění.

V bobří rodince dochází k páření ve vodě. V zimě. Děti se jim rodí v květnu, a jakmile dorostou velikosti ondatry (je tudíž nutné, aby byla vždýcky nějaká po ruce), vynese je maminka po jednom k východu a ony si spolu hrají, cákají na sebe a zlobí. Ve třech letech se vydávají hledat partnera a místo, kde by se sami stali rodiči.

ZAJÍMAVOSTI

Předchůdci bobrů se vyvinuli z primitivních hlodavců rodu Paramys (žili i u nás a dosahovali velikosti vlka), eventuálně Costoroides (ten byl velký jako medvěd a vážil až metrák).

Ocas je pokryt šestiúhelníkovými šupinami a je bobry využíván pro termoregulaci a ukládání tuku na horší časy.

V přírodě se dožívá osmi let, v zajetí až pětatřiceti.

Tělo má porostlé velmi hustou černohnědou srstí o hustotě až 300 chlupů na mm².

Některé indiánské kmeny v Kanadě bobra uctívaly jako posvátného.

U nás byl bobr evropský vysazen v roce 1993 na Olomoucku, od roku 1986 byl poprvé po mnoha letech spatřen na řece Jihlavě.

Roční škody způsobené bobrem jsou jen v Jihomoravském kraji pět milionů korun.

Bobr býval loven hlavně pro svůj kožíšek, maso (které bylo považováno za postní), sádlo a pachové žlázy pod ocasem, jež se využívaly k léčení i výrobě voňavek. Ve středověkém bestiáři se v souvislosti s nimi píše: „Bobří varlata jsou důležitá pro medicínu, takže když zvíře pozná, že ho pronásleduje lovec, ukousne si je, hodí mu je do tváře, a tak se mu podaří uniknout.“ Nejsem si jistý, jestli bych zrovna tohle pro svou záchranu dokázal udělat.

Důležitým smyslem bobra je sluch. Zvláště hudební. Miluje Smetanovy polky. Má rád i smetanové jogurty. Na předních příčkách mezi hlodavci se umísťuje také v hmatu. Není divu, když mu pánbůh nadělil – jako nám – pátý, protistojný prst, takže může bez problémů nosit své paní nákupní tašku. Nejlepší je ovšem v čichu. Až mu někdy připadá, že sám sobě smrdí.

Ve dne bobří odpočívají a mastí plavecký mariáš. Někteří mu propadli natolik, že ho pojali jako hazard, prohráli své obydlí, a stali se bezdomovci.

Takže až se vás bude nějaký bobr ptát, jestli jste někde nepotkali skauty, kteří by se sháněli po bobřících, dejte si na něj pozor. Je to gambler!

KOČKA:

Plyšový meprobamat

Myslí si o sobě, že je tygr. A chová se tak, abychom si to taky mysleli. Někdy se jí to povede. A pokud ne, potrestá za to nás. Správně jste pochopili, že si budeme povídat o kočce domácí.

Abyste lépe poznali kočičí duši, měli byste se nejdřív seznámit s mojí Briketou. Jelikož byla černá a velice libě mňoukala, začal jsem jí říkat Whitney Houston po tehdy slavné černošské zpěvačce. Jí se to ovšem zdálo xenofobní a ostentativně na to neslyšela. Tak jsem jí vymyslel jméno Briketa. Koukala na mě s opovržením. Představovala si, že mám intelektuálně na víc. Nakonec jsem pochopil, že kočka nikdy s ničím nesouhlasí. Má svoji hrdost a vždycky si udělá všechno po svém.

Briketa se tvářila většinu dne naprosto apaticky. Jediné, čemu se věnovala se skutečným zaujetím, bylo chytání much. Číhala na ně trpělivě za křeslem, a jakmile se nějaká přiblížila, vymrštila se do výšky, cvakla zuby a okamžitě ji spolkla. Pak si dlouze olizovala chlupy na břiše, protože se přitom rozcuchala.

Vzpomínám si, jak jednu masačku honila po celém bytě a ne a ne ji dostihnout. Taktně jsem odešel do kuchyně, abych ji svou přítomností nedeprimoval. Za chvíli jsem z pokoje zaslechl zoufalé chrčení. Když jsem vešel dovnitř, visela Briketa za špičák na zácloně a houpala se v průvanu. Párkrát jsem si ji ještě zhoupnul a sundal. Až do večera na mě nepromluvila. Ráno mě probudila tím, že mi skočila ze skříně na prsa, aby mě za včerejšek ztrestala. Kočky ponížení nezapomínají. Navíc potřebují neustále lovit. Některé jsou „stromové“, jiné „pozemní“. První chytají ptáky, druhé myši. „Univerzálních“ koček je prý jen velmi málo.

ZAJÍMAVOSTI

Zlatozelený svit kočičích očí
vytvářejí buňky na sítnici,
které umožňují vidění v šeru.

První doklady o kočce v Evropě
nacházíme na řeckých
vázách z 5. století před
naším letopočtem.

V mnohých civilizacích bývaly
kočky uctívány jako bohyně.
Za inkvizice se naopak
upalovaly a věšely.

Vrtnění je pro ně uklidňující
mantra. Proto ho používají
i při bolesti, třeba porodu.

První výstava koček se konala
v Londýně v roce 1871. S chovem
se začalo před 150 lety.

Nejstarší kočka se dožila
38 let. Největší počet kotat
v jednom vrhu byl 19.

Nejbohatší byla kočka
Winstona Churchila, která po
něm zdělila 15 milionů liber.

Ernest Hemmingway měl
30 koček, Freddie Mercury 9,
Marc Twain 8 a Karel
Čapek 3. John Lennon
pojmenoval svého kocoura
po Presleym Elvis.

Každopádně jsou zvláštní. Slyšel jsem historku, jak jedna micka neměla ráda nového partnera své paničky, tak mu načurala do tašky s čistým prádlem. Pán měl druhý den závody, ráno popadl tašku, počurané prádlo mezitím uschlo, ale jakmile se v tělocvičně zpotil, začalo neuvěřitelně páchnout a musel se ze závodů odhlásit.

S kočkou se nedá soutěžit v ničem. Skoro ve všech disciplínách má navrch. V běhu, šplhu... má i lepší zrak, čich a sluch. Jediné, v čem ji přetrumfneme, jsou počty. Umí sčítat a odčítat jen do osmnácti, protože má na zadních tlapkách pouze po čtyřech prstech. Naopak s ní nesoutěžíme ve vyhřívání se na ústředním topení. Na jedné návštěvě jsem byl svědkem toho, jak se jim připekla Bohuna, aniž by si toho všimla. Bolest cítí až od dvaapadesáti stupňů Celsia.

Kočka nás umí v mnohém napodobit. Za léta soužití s námi si třeba všimla, že plačící dítě okamžitě upoutá pozornost své matky, tak se naučila naladit na frekvenci miminkovského breku, aby i ona na sebe uměla strhnout pozornost. Já jsem zase zažil situaci, že když jsem se koupal u příbuzných ve vaně, seděl naproti v umyvadle jejich kocour a napodoboval, jak se mydlím v podpaží. Nevymýšlím si!

Kočka prospí šestnáct hodin denně a nejaktivnější je v době, kdy si říkáme, že už bychom měli jít na kutě. Myslím, že je to z její strany potouchlost.

Přesto na nás působí uklidňujícím dojmem. Kamarád ji dokonce nazval „plyšový meprobat“ (což býval za totáče populární prášek na nervy). Její hebká srst přímo vybízí k tomu, abychom si ji pohladili. Pokud to ovšem nenapadlo ji, málokdy se jí naše laskání týká, což dává najevo tím, že zatímco jí slastně přejíždíme dlaní po hřbetě, vztekle švihá ocasem, aby nám zkazila radost. I tak mám kočky rád, přestože se občas kvůli jejich roztouženému mňoukání nevyspím.

HAVRAN:

Marné čekání na Rumburaka

Jako dítě jsem si myslel, že havran je táta a vrána máma.

Dnes už vím, že havran může být táta i máma.

A vrána jakbysmet.

A jak od sebe vránu a havrana rozeznáme? Jsou skoro stejně velcí, ale vrána je buď černá nebo šedivá, zato havran je namodralý, kovově lesklý, má šedý zobák a střapaté kalhotky. Nejjednodušší ovšem bude, když se ho přímo zeptáte. Havran je společenský a jistě vám ochotně odpoví. Třeba vám řekne, že výše větve, na níž nocuje, je daná jeho hierarchií v hejnu. Předseda a komisaři mají právo sedět až úplně nahoře a na své soukmenovce s nižším postavením mohou tudíž dle libosti kadit. Schválně se na nějaký takový sjezd zajděte podívat.

Havran i jeho blízcí příbuzní – vrána a krkavec – jsou neobyčejně mazaní. Je úplně běžné, že zobákem nadzvedávají kameny a hroudy, aby pod nimi nachytali nějakého broučka. Byly ale zaznamenány i případy, kdy díky důmyslné spolupráci a nejrůznějším figlům ukradli jídlo orlovi. V Japonsku byly natočeny vrány při originálním rozbíjení ořechů. Házely je pod kola automobilů přímo na přechodech, aby je pak mohly, až budou mít auta červenou, v klidu sesbírat. V úžas uvádějí havrani také vědce, kteří jim dávají za úkol řešit – za nějaký ten pamlsek – složité hlavolamy. Nebo matematické příklady s pětadvaceti neznámými.

Jaký používá havran k dorozumění jazyk? Asi vás zklamou, čeština to není. Za letu vydává nám známé dlouhé „kráá, kráá“ a v klidu krátké „kro“. Nebo „gag“ – zvlášť, když chce upozornit na to, že se mu povedl dobrý vtip. Snaží se i napodobovat kovové zvuky, hluky, dokonce jiné hlasy.

ZAJÍMAVOSTI

Naši havrani během října odlétají do Středozeemí. Na zimu je tu vymění jejich ruští a ukrajinští bratři, kteří se ovšem s domácími ani nepotkají.

Počet hnízdících párů v ČR je 2 600–3 600. Evropská populace čítá až 35 milionů jedinců.

Délka havraního života je až 22 let.

Havrani polní jsou chráněni zákonem. Likvidovat jejich hnízda se bez povolení nesmí, střílet je také nesmíme.

Havran tvoří smíšená hejna s kavkami, holuby doupanky, a aby byla legrace – tak i s racky chechtavými.

Převážná většina hnízdišť havranů v ČR se nachází v Polabské nížině.

Námluvy začíná sameček tím, že své vyvolené přinese něco k snědku (ta naštěstí nebývá vybíravá a spokojí se s oříškem; dokonce se neošklíbá nad chcíplotinou nebo psím hovínkem). Holt, když jde o lásku... Nápadník se jí přitom snaží zalíbit všemi možnými způsoby. Čepýří se, roztahuje ocasní pera do vějíře, a ještě do toho vydává zvláštní luskavé zvuky.

Samička svatební dar ze slušnosti sežere – fuj – a tím mu naznačí, že je v podstatě pro. Vajíčka pak zahřívá sama, zatímco on, když už se osvědčil, shání potravu (tentokrát ovšem bez nároku na odměnu). Oba rodiče krmí mláďata asi měsíc, a potom najednou frrr – a děti jsou v trapu. No co, časem si vysedí jiné.

Havrani se sdružují v koloniích a svá nevzhledná hnízda si staví ve vrcholcích listnatých stromů obvykle hned poté, co se vrátí ze zimní dovolené. Přitom občas ukradnou stavební materiál i z domu souseda, který se někde zapovídal. Přes velký počet členů kolonie si každý pár udržuje okolo svého hnízda vlastní, byť maličkaté, území, které si hlasitě hájí.

Již po staletí lidé havrany pronásledují a vyčítají jim škody, které způsobují na obilí. Image si u nich nevylepšují ani tím, že jejich pole zbavují hmyzu. Naši dávní předkové podezírali havrany také z toho, že svým krákáním přivolávají smůlu. Některé naivní děti zase čekají, že se promění v Rumburaka, což je ovšem nesmysl. Rumburak se přece mění z (a v) o něco většího bratránka krkavce. Sám jsem to nedávno viděl.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Když spolu zvířata chodí.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.